

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

68

Vragen van de leden **Lahlah** (GroenLinks-PvdA) en **El Abassi** (DENK) aan de Minister en Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «CJIB wil bevoegdheid om te kunnen stoppen met het verhogen van verkeersboetes»* (ingezonden 14 augustus 2024).

Antwoord van Minister **Coenradie** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (ontvangen 25 september 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 2456.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «CJIB wil bevoegdheid om te kunnen stoppen met het verhogen van verkeersboetes»¹?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat vindt u ervan dat het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) nu zelf in de Stand van de Uitvoering 2023 aangeeft dat de huidige verhogingen «evident onredelijke gevolgen» kunnen hebben?

Antwoord 2

Het CJIB signaleert in zijn Stand van de Uitvoering 2023 dat de wettelijke verhogingen bij onbetaalde verkeersboetes op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) soms onredelijke gevolgen voor mensen kunnen hebben. Daarbij kan volgens het CJIB worden gedacht aan mensen bij wie bijvoorbeeld sprake was van een aantoonbare situatie van overmacht. Het CJIB geeft daarbij terecht aan dat de meeste mensen hun verkeersboete meteen of met een betalingsregeling kunnen betalen. Dat blijkt ook uit eerder onderzoek van het WODC.² Het signaal van het CJIB neem ik serieus en maakt onderdeel uit van de al lopende gesprekken tussen mijn departement en het CJIB over de verdere verbetering van een persoonsgerichte inning van verkeersboetes. Bovendien

¹ NOS, 9 augustus 2024, CJIB wil bevoegdheid om te kunnen stoppen met verhogen van verkeersboetes (nos.nl)

² Kamerstukken II 2020–2021, 29 279, nr. 593.

heeft het kabinet in het regeerprogramma twee maatregelen aangekondigd die de komende maanden bij deze gesprekken centraal staan en in afstemming met het CJIB zullen worden uitgewerkt. Ten eerste dat het CJIB eerst een gratis betalingsherinnering kan sturen voordat aanmaningskosten in rekening worden gebracht. Op die manier worden mensen niet direct met extra kosten geconfronteerd als zij een keer vergeten tijdig te betalen. Ten tweede zal het CJIB beter in staat worden gesteld om mensen die verkeren in situaties van overmacht te helpen door de verhogingen bij Wahv-boetes kwijt te kunnen schelden.³

Vraag 3

Op welke manier hebben eerdere signalen over schrijnende situaties als gevolg van de huidige praktijk rondom de boetebedragen en verhogingen u bereikt en hoe heeft u hier opvolging aan gegeven?

Antwoord 3

Vraag Zoals bij de beantwoording van vraag 2 aangegeven worden de in het regeerprogramma aangekondigde maatregelen de komende periode uitgewerkt.

Daarnaast neemt het CJIB deel aan het door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangekondigde onderzoek naar de doelmatigheid van ophogingen.⁴ Samen met de verantwoordelijke departementen wordt in kaart gebracht welke ophogingen tijdens het invorderingstraject kunnen ontstaan. De verhogingen bij verkeersboetes worden meegenomen in dit onderzoek. De Staatssecretaris voor Participatie en Integratie zal uw Kamer informeren over de uitkomsten en opvolging van het onderzoek.⁵ Ook in het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Problematische Schulden, «Naar een beter werkende schuldenketen» is aandacht besteed aan de verhogingenpercentages bij Wahv-boetes en hoe eventuele kostenoploop zou kunnen worden beperkt.⁶ Het kabinet zal nog dit jaar met een kabinetsreactie op het IBO komen.

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het verschil in maximale incassokosten tussen commerciële incassobureaus (maximaal 15%) en het CJIB, waar bij een eerste aanmaning 50% en bij een tweede aanmaning 100% verhoging volgt? Zijn deze verschillen wat u betreft gerechtvaardigd en zo ja, waarom? Zo nee, bent u bereid de percentages van het CJIB in lijn te brengen met die van commerciële incassobureaus?

Antwoord 4

Civiele vorderingen en verkeersboetes en de daarbij behorende verhogingen verschillen in hun aard. Bij civiele vorderingen zijn de buitengerechtigde kosten een redelijke vergoeding om de vordering buiten rechte betaald te krijgen wanneer een betalingsverplichting niet wordt nagekomen.⁷ Daarvan is bij de verhogingenpercentages bij verkeersboetes geen sprake.

Verkeersboetes kunnen worden opgelegd bij overtreding van de Wahv. Voor een optimaal effect van verkeersboetes is het van belang dat ze snel en zeker worden geïnd. Verhogingen hebben daarbij een belangrijke functie. Zij zijn mede bedoeld de betaaldiscipline van mensen te verbeteren en daarmee de effectiviteit van de inning van verkeersboetes te vergroten. Dit laatste is van belang gelet op het grote aantal verkeersboetes dat jaarlijks wordt opgelegd. Vorig jaar ging het om ruim 8,4 miljoen boetes.

Dat de oplegging van de wettelijke verhogingen effect heeft, blijkt ook uit onderzoek: na oplegging van de eerste verhoging wordt 42% van de onbetaalde boetes alsnog betaald en na de tweede verhoging wordt 19% alsnog betaald. Na oplegging van de twee verhogingen is in totaal 91% van de boetes geïnd.⁸

³ Regeerprogramma, Hoofdstuk 1. Bestaanszekerheid en koopkracht, p. 13/14

⁴ *Kamerstukken II 2023–2024*, 29 279, nr. 835.

⁵ *Kamerstukken II 2023–2024*, 24 515, nr. 724.

⁶ *Kamerstukken II 2023–2024*, 24 515, nr. 766.

⁷ Artikel 6:96 lid 2, onder c BW.

⁸ *Kamerstukken II 2020–2021*, 29 279, nr. 593.

Vraag 5

Hoe kijkt u nu, in het licht van de berichten van het CJIB over de gevolgen die hoge verkeersboetes en bijbehorende aanmaningen voor mensen kunnen hebben, naar het opvullen van hiaten in de begroting van uw eigen ministerie door middel van het verhogen van de verkeersboetes?

Antwoord 5

De beleidsmatige verhoging van de verkeersboetes met 4,3%, bovenop de reguliere indexering van 5,7% die met ingang van 1 maart 2024 is doorgevoerd, diende ter invulling van de taakstelling die het Ministerie van Justitie en Veiligheid, net als alle andere departementen, ten behoeve van de besluitvorming bij Voorjaarsnota 2023 opgelegd kreeg. De voormalig Minister van Justitie en Veiligheid heeft eerder aangegeven dat zij het verhogen van de verkeersboetes om deze reden niet wenselijk vond, maar wel nodig achtte. Met de aanvullende verhoging van 4,3% van de verkeersboetes zijn bezuinigingen op het openbaar ministerie, de politie, de jeugdbescherming, de rechtsbijstand, de rechtspraak en andere uitvoeringsinstanties voorkomen. De lasten worden op deze manier alleen bij verkeersovertreders gelegd. Voor het restant van de taakstelling is besloten deze niet in te vullen met een verdere verhoging van de verkeersboetes in 2025. Dit met het oog op de door het openbaar ministerie geconstateerde disbalans tussen de sanctiestelsels, maar ook met het oog op de berichten van het CJIB dat dit onwenselijk is.

Vraag 6

Vindt u de boetebedragen nog proportioneel voor de betreffende overtredingen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 6

Het openbaar ministerie heeft in het rapport «Boetestelsels in balans» vraagtekens gezet bij de proportionaliteit van de verkeersboetes als gevolg van de indexeringen en beleidsmatige verhogingen in de afgelopen twee decennia. In het hoofdlijnenakkoord is geen besluit genomen over de hoogte van boetebedragen. Wel wordt momenteel nog bekeken of er mogelijkheden zijn de geconstateerde disbalans – deels – te verbeteren. Uw Kamer wordt hierover nog nader geïnformeerd.

Vraag 7

Hoe beoordeelt u eerdere kritiek van de Raad van State en het Openbaar Ministerie (OM) op de verhogingen van de verkeersboetes nu blijkt dat ook het CJIB meer bevoegdheden wil om minder hardvochtig te kunnen zijn?

Antwoord 7

De kritiek van de Raad van State en het openbaar ministerie zag op het verhogen van de initiële boetebedragen omdat hierdoor de reeds ontstane disbalans tussen de verschillende sanctiestelsels vergroot zou worden en omdat de boetes niet vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid maar ter dekking van de begroting werden verhoogd. Het CJIB heeft gevraagd de bevoegdheid te krijgen de voortzetting van de inning van de verhogingen bij verkeersboetes te kunnen beëindigen indien sprake is van onredelijke gevolgen. Dat ziet op iets anders dan op de eerdere verhoging van de initiële boetebedragen waar de Raad van State en het openbaar ministerie kritiek op hebben gegeven. Zoals eerder door de voormalig Minister van Justitie en Veiligheid is aangegeven, heb ik begrip voor de kritiek van de Raad van State en het openbaar ministerie, maar is deze verhoging toch doorgevoerd om pijnlijke bezuinigingen elders te kunnen voorkomen.

Vraag 8

Wat zijn tot op heden de uitkomsten van de ambtelijke overleggen met het Ministerie van Financiën en het OM over het rapport van het Parket Centrale Verwerking OM over de proportionaliteit van verkeersboetes en de balans met andere sanctiestelsels, waarin wordt geconcludeerd dat er een disbalans tussen de verschillende sanctiestelsels is ontstaan? Kunt u de «grote financiële, beleidsmatige en politieke consequenties» van de door het OM

gedane voorstellen om de balans tussen sanctiestelsels te herstellen in kaart brengen?⁹

Antwoord 8

Zoals in de laatste verzamelbrief Verkeersveiligheid is aangegeven, is op basis van gesprekken met het Ministerie van Financiën en het openbaar ministerie geconcludeerd dat opvolging van de adviezen uit het rapport «Boetestelsels in balans» op dat moment niet haalbaar was gezien de grote financiële consequenties.¹⁰ Er is berekend dat voor de opvolging van de adviezen een bedrag oplopend tot 300 miljoen euro structureel nodig is. Dit bedrag moet op de eigen begroting van Justitie en Veiligheid worden gedekt en dit zou dus tot forse bezuinigingen op andere beleidsterreinen en bij uitvoeringsorganisaties leiden. Hier is geen geld voor vrijgemaakt in het hoofdlijnenakkoord. Hierdoor is het niet mogelijk om volledig opvolging te geven aan het advies uit het rapport. Wel wordt momenteel nog bekeken of er mogelijkheden zijn de geconstateerde disbalans – deels – te verbeteren. Uw Kamer wordt hierover nog nader geïnformeerd.

Vraag 9

Bent u voornemens om het CJIB meer bevoegdheden te geven om maatwerk toe te passen bij het innen en verhogen van verkeersboetes en daar indien nodig een wetswijziging voor door te voeren? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Ja, zie de beantwoording van de vragen 2 en 3. Wij streven ernaar uw Kamer voor de zomer van 2025 te informeren over de uitwerking van de door het kabinet aangekondigde maatregelen.

Vraag 10

Kunt u deze vragen voor het commissiedebat strafrechtelijke onderwerpen van 4 september 2024 beantwoorden?

Antwoord 10

Nee, dit is niet gelukt.

⁹ Kamerstukken II, 2023–2024, 29 279, nr. 835

¹⁰ Kamerstukken II 2023–2024, 29 398, nr. 1109.